

KNJIŽEVNOST**Drago Kladnik, Primož Pipan, Primož Gašperič:****Poimenovanja Piranskega zaliva****Geografija Slovenije 27**

Ljubljana 2014: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 196 strani, 8 preglednic, 141 slik, ISBN 978-961-254-701-1

V dneh, ko na Mednarodnem arbitražnem sodišču v Haagu člani slovenske in hrvaške delegacije zaključujejo ustne predstavitve argumentov o mejnem sporu med državama, je slovenski knjižni trg postal bogatejši za znanstveno monografijo, ki morda na prvi pogled z vsebino pogovorov v Haagu ni neposredno povezana.

Slutiti je, da že vsak povprečni gledalec ali poslušalec naših dnevnoinformativnih oddaj dobro ve, kaj v latinščini pomeni načelo *ex aequo et bono* in kaj *uti possidetis uris* ter da slovenski pravniki in politiki angleški pojem *junction* razumejo kot teritorialni stik z mednarodnim morjem, do katerega naj bi imela naša država zgodovinsko pravico, hrvaški pa kot kakršenkoli stik. Obe delegaciji sta polni optimizma, od odločitve arbitrov pa je seveda odvisen končni potek državne meje, torej tudi morske meje na območju Piranskega zaliva; zalivu, ki je tudi zaradi svojega imena in vsega, kar je s tem povezanega, za slovenski narod posebnega pomena.

Znanstveno monografijo lahko razdelimo v tri glavne vsebinske dele. V prvem delu uvodnemu in metodološkemu poglavju sledita poglavji o zemljepisnih imenih kot kulturni dediščini ter o v svetovnem merilu spornih mareonimih. V slednjem sta izpostavljeni poimenovanji Perzijskega zaliva, za katerega arabske države skušajo vsiliti ime Arabski zaliv, ter Japonskega morja, za katerega si Korejci prizadevajo, da bi se zanj uveljavilo tudi eno od imen Vzhodno morje ali Korejsko morje. Oba razplamtela

imenska spora dajeta slutiti, kako pomembna tematika je poimenovanje morij in njihovih sestavnih delov tudi v mednarodnem prostoru. Diplomatski pritiski na imenoslovne strokovnjake so postali stalnica. Da gre za pomembno tematiko, priča tudi 19 seminarjev o imenih morij, ki jih je doslej organizirala Južna Koreja, medtem ko se Japonci zadeve lotevajo z diplomatsko dejavnostjo svojih veleposlaništev. V poglavju o imenih kot kulturni dediščini avtorji povzemajo ugotovitve tujih strokovnjakov ter resolucij UNGEGN-a (*United Nations Group of Experts on Geographical Names*, slovensko Skupina izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena), da je ohranjanje, zbiranje in razumevanje zemljepisnih imen kot dela nacionalne dediščine nujno tudi za krepitev nacionalne identitete.

V drugem delu knjige so v štirih poglavjih razdelane tematike, ki na poimenovanje Piranskega zaliva nimajo neposrednega vpliva, so pa zanimive zaradi širšega geografskega in zgodovinskega prikaza obravnavanega območja in njegovega zaledja. Avtorji najprej opredelijo Piranski zaliv kot del večjega Tržaškega zaliva in hkrati Jadranskega morja, sledi poglavje o naravnogeografskih in družbenogeografskih razmerah v zaledju zaliva, o piranskem solinarstvu in Sečoveljskih solinah ter o zgodovinskem okviru, tudi z vidika mejnega spora med Slovenijo in Hrvaško. Oris zgodovinskih okoliščin pojasnjuje problematiko razmejitve med Slovenijo in Hrvaško na tem odseku državne meje, kar daje težnjam Hrvaške po novodobnem »preimenovanju« zaliva povsem novo dimenzijo.

V tretjem, ključnem delu so predstavljena poimenovanja Piranskega zaliva v različnih zgodovinskih obdobjih, pri čemer so navedena tudi zemljepisna imena objektov na njegovi obali in v neposrednem zaledju. Monografijo sklene sintezno poglavje s poglavitnimi izsledki imenske raziskave, sledita poglavji o razmerju med obravnavanimi imeni na podlagi medijske analize in o imenu Piranski v drugačnem kontekstu.

Večji del slikovnih prilog, ki dajejo knjigi posebno vrednost, sestavlja 97 kronološko razvrščenih celotnih zemljevidov ali njihovih izsekov, na podlagi katerih je narejena imenoslovna analiza. S to knjigo je zagotovo pridobila na pomenu zgodovinska kartografija kot temelj za imenoslovne študije. Rezultati so prikazani tudi v preglednici, kjer lahko na podlagi barvnih otenkov sledimo razdobjem rabe posamezne imenske oblike.

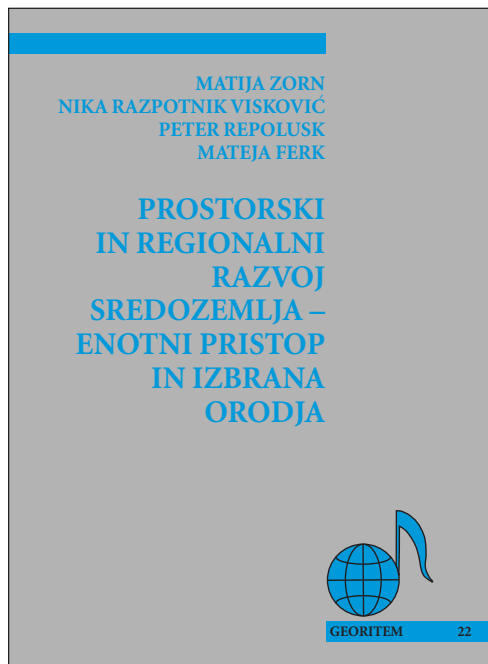
Knjiga bralca v prvi vrsti seznani z globino problematike zemljepisnih imen, posebej z mareonimi. Podrobneje predstavljena mednarodna spora glede poimenovanja Perzijskega zaliva in Japonskega morja dajeta obravnavani tematiki dodatno širino. Raba ustreznih zemljepisnih imen ni pomembna zgolj z vidika zemljepisnih imen kot gradnika orientacije v prostoru, temveč tudi kot dela nesovne kulturne dediščine in s tem ohranjanja nacionalne identitete ter tudi zaradi morebitnega vpliva na eksonimsko imensko različico.

Matjaž Geršič

Matija Zorn, Nika Razpotnik Visković, Peter Repolusk, Mateja Ferko:
Prostorski in regionalni razvoj Sredozemlja – enotni pristop in izbrana orodja
Georitem 22

Ljubljana 2013: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 141 strani, 50 slik, 25 preglednic, ISBN 978-961-254-649-6

Sredozemlje je z evolucijskega vidika prešlo številne integracijske razvojne stopnje. V predantičnem starem veku o večjih povezovanjih, ki bi presejala trgovinsko menjavo dobrin, med sredozemskimi plemeni, ljudstvi in državnimi skupnostmi ne moremo govoriti. Močnejše integracijske težnje so se tako pojavile na začetku antike v 8.–6. stol. pr. Kr. z ustanavljanjem grških kolonij ob obalah Sredozemskega in Črnega morja. Filozof Platon je ob tem dejal: »*Sedimo okoli svojega morja kot žabe okoli ribnika.*« Izražena misel nazorno osvetljuje dejstvo, da je Sredozemlje v tistem času postalo prizorišče razmeroma tesnega in enotnega političnega, gospodarskega in kulturnega sodelovanja, ki je vrhunec doživelo

z oblikovanjem ene največjih in najmogočnejših državnih tvorb, ki je kadarkoli obstajala na območju evropske celine – Rimskega imperija. Sredozemlje je stoletja predstavljalo njegovo osrčje. Z razpadom Rimskega cesarstva so integracijske težnje v Sredozemlju začele pojenjati. Države so razpadale, se drobile in na novo oblikovale. Skozi različna obdobja so bila pod vplivom različnih kultur, pri čemer velja izpostaviti zlasti zahodno in vzhodno, bizantinsko civilizacijo. Ta dvojnost je očitna še danes. S pojavom novih evropskih integracij po drugi svetovni vojni in oblikovanjem ideje po združenih Evropi, so bile prepoznane številne makroregije. V Sredozemlju je bilo največ govora o tako imenovanem »sončnem pasu«, ki pa dejansko predstavlja le območje zahodnega Sredozemlja med špansko Valencio in italijansko Genovo. Vzhodno Sredozemlje ostaja v senci teh integracijskih teženj, nepovezano tako med seboj kot z območjem zahodnega Sredozemlja.

Evropska komisija želi v zadnjih letih okrepiti sodelovanje in skupno načrtovanje evropskega dela Sredozemlja s pomočjo programa teritorialnega sodelovanja Mediteran. Ob tem se srečuje s številnimi izzivi, saj Sredozemlje v današnjem času predstavlja območje velikih naravnogeografskih in družbenogeografskih raznolikosti, kar daje temelj tudi njegovi gospodarski in politični razdrobljenosti. Eden od projektov znotraj programa Mediteran, ki se je v obdobju 2010–2013 poskušal soočiti s temi izzivi, je OTREMED – Orodje za strateško prostorsko načrtovanje v Sredozemlju (angleško *Tool for the Territorial Strategy of the MED Space*). Štirje sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, Matija Zorn, Nika Razpotnik Visković, Peter Repolusk in Mateja Ferk, so znanja in izkušnje, ki so jih pridobili tekom udeleževanja v projektu, v razširjeni obliki predstavili v zbirki znanstvenih monografij Georitem z naslovom »Prostorski in regionalni razvoj Sredozemlja – enotni pristop in izbrana orodja«.

Avtorji v knjigi osvetljujejo ključna razvojna vprašanja evropskega Sredozemlja in orodja, s pomočjo katerih je kljub geografski, gospodarski in politični razdrobljenosti območja mogoče doseči skladnejši in bolj uravnotežen regionalni razvoj. Ob tem podajajo geografski pogled na sredozemsko makroregijo in predstavljajo metodologijo za enotno prostorsko načrtovanje v evropskem Sredozemlju, ki so

jo sooblikovali v okviru projekta OTREMED in jo deloma aplicirali na območje slovenskega Sredozemlja. V knjigi so predstavljene temeljne geografske značilnosti evropskega in slovenskega Sredozemlja, tipologija problemskih območij v evropskem Sredozemlju, koncept regionalne konkurenčnosti ter prizadevanja za doseganje teritorialne kohezije v Evropski uniji, glavni razvojni izzivi in razvojni dejavniki, ki vplivajo na teritorialno kohezijo in konkurenčnost sredozemskih regij, sistem kazalnikov za spremljanje in oblikovanje strategij prostorskega in regionalnega razvoja, ki je prilagojen sredozemskim razvojnim izzivom in dejavnikom, ter izbor in prikaz vrednosti kazalnikov porabe zemljišč in statističnih kazalnikov za spremljanje razvojnih dejavnikov za slovensko Sredozemlje na dveh prostorskih ravneh.

Obsežna publikacija poleg konceptov in orodij za skupno načrtovanje evropskega Sredozemlja predstavlja pravo regionalno monografijo slovenskega Sredozemlja v malem. Knjiga je po vsebinski plati zelo bogata, saj je pri njej sodelovalo več avtorjev, ki se profesionalno ukvarjajo z različnimi področji, na primer fizično geografijo, geomorfologijo, geografijo naravnih nesreč, krasoslovjem, speleologijo, geodiverzitetno, geografskimi informacijskimi sistemi, okoljsko zgodovino, agrarno geografijo, regionalnim in prostorskim planiranjem, ekonomsko geografijo, geografijo podeželja, demografijo, etničnimi študijami in obmejnimi območji. Vsa omenjena področja so v vrednotenju regionalnega in prostorskega razvoja slovenskega Sredozemlja še posebej upoštevana. Ob tem velja pohvala avtorjem za strokovno načelnost. Čeprav program Mediteran obsega celotno površje Slovenije, kar je rezultat določenega političnega dogovarjanja, in nam kot državi v veliki meri koristi, saj lahko iz tega naslova črpajo sredstva upravičenci iz vseh slovenskih regij, so pri obravnavanju razvojnih vprašanj ostali v strokovnih okvirih in upoštevali, da lahko od administrativnih regij k pravemu Sredozemlju prištevamo le Obalno-kraško, Notranjsko-kraško in Goriško statistično regijo.

Znanstvena monografija predstavlja pomemben korak k skupnemu upravljanju in načrtovanju evropskega Sredozemlja ter novo potrditev, da Slovenija je bila, je in bo tudi sredozemska država. Upajmo, da bomo znali to strateško prednost čim bolj izkoristiti. Opisana knjiga je pri tem lahko v veliko pomoč.

Jani Kozina

Matjaž Geršič, Blaž Repe, Matej Blatnik, Valentina Brečko Grubar, Bojana Kovač, Nejc Pozvek, Ana Seifert:

Geografija in rastlinska sukcesija – izbrani primeri iz slovenskih pokrajin

Georitem 23

Ljubljana 2014: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 137 strani, 45 slik, 10 preglednic, ISBN: 978-961-254-670-0

Knjiga »Geografija in rastlinska sukcesija – izbrani primeri iz slovenskih pokrajin« ponuja zanimiv vpogled v raziskovanje evlucijskega razvoja združb, ki je v tuji, še bolj pa domači literaturi redkeje obravnavana tematika. Vsebinsko je razdeljena na dva dela. V začetnih poglavjih je podrobneje predstavljena sukcesija in z njo povezani temeljni pojmi, zgodovinski razvoj njenega koncepta, njeni procesi in mehanizmi, vključno z različnimi tipi sukcesije, pri čemer avtorji omenjeni del zaobjamejo z značilnostmi pionirskih vrst in klimaksnih združb. Podrobneje je predstavljeno neločljivo součinkovanje prsti in rastlinstva oziroma sukcesije in pedogeneze, poseben poudarek pa je namenjen tudi predstavitvi problematike invazivnih vrst, ki se, predvsem zaradi človekovega delovanja, prek ekoloških ovir vse pogosteje prenašajo iz njihovih naravnih območij na nova območja in se tam tudi nezadržno širijo. Knjiga, ki predstavlja pomemben prispevek k bogatitvi znanj iz biogeografije, v drugem delu zajema izbrane primere sukcesije v različnih okoljih slovenskih pokrajin, kjer prevladujeta glavna tipa sukcesije. Avtorji primarno sukcesijo s kakovostnimi podatki in na nazoren ter slikovit način obravnavajo na treh primerih in sicer na prodiščih v povirnih krakih Save in njenem zgoranjem toku, na meliščih

v Kamniško-Savinjskih Alpah, Julijskih Alpah in Karavankah ter na podornem gradivu pod grebenom Košute v Karavankah. Sekundarno sukcesijo pa obravnavajo na štirih požariščih v slovenski Istri. Zanimiv in poseben primer predstavljajo gradbene jame v Ljubljani, kjer se pojavlja tako primarna, kot tudi sekundarna sukcesija. Glede na to, da so izbrana okolja ekološko precej različna, so jih avtorji obravnavali z različnimi metodami, pri vseh pa je bilo opravljeno obsežno terensko delo, ki je vključevalo kartiranje, določanje vrst in merjenje izbranih lastnosti na terenu.

Pri preučevanju izbranih okolij, kjer poteka sukcesija, so avtorji prišli do pomembnih spoznanj z bio-geografskega vidika in s tem zapolnili predstavljene vrzeli. Sukcesija je odvisna od številnih dejavnikov, pri čemer je ključen predvsem čas. Poleg tega se je izkazalo, da imajo pomembno vlogo tudi mikrolokacija in njene prvine, kot so: preperelost matične podlage, zavetrnost, nadmorska višina, ekspozicija, naklon, in hkrati tudi antropogeni vplivi, kot na primer pretekle raba zemljišč. Čeprav knjiga postreže z odgovori na številna vprašanja, pa hkrati odpira tudi nova. Pomembna vrzel, ki ostaja, je vezana na hitrost sukcesije, ki je zaradi kratkotrajnih opazovanj in sezonskega terenskega dela ostala nepojasnjena. Prav tako pa avtorji ne najdejo zadovoljivega odgovora o času nastanka novega okolja oziroma času začetka sukcesije.

Publikacija je bogato opremljena s kartografskim in slikovnim gradivom, ki poleg fitoloških in pedo-geografskih značilnosti slovenskega ozemlja nazorno prikazuje tudi sam potek preučevanega procesa sukcesije. Zbirka Georitem je s pričujočo monografijo nedvomno pridobila še eno kakovostno delo, ki bo deležno odziva tako med geografi, kot tudi drugimi zainteresiranimi bralci.

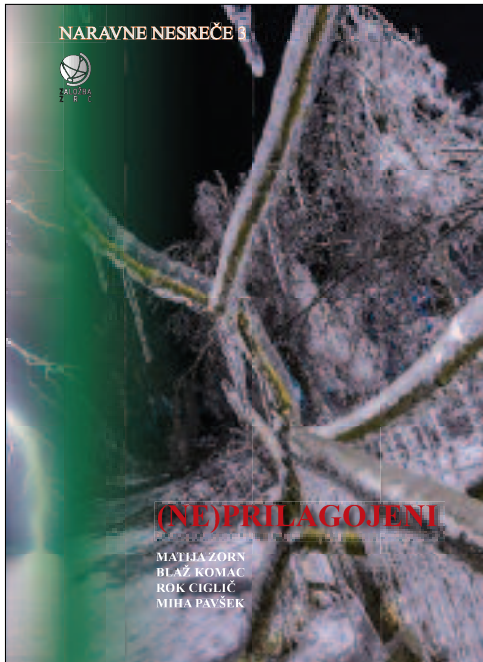
Katarina Polajnar Horvat

Matija Zorn, Blaž Komac, Rok Ciglič, Miha Pavšek (uredniki):

(Ne)prilagojeni

Naravne nesreče 3

Ljubljana 2014: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 237 strani,
ISBN 978-961-254-675-5 (tiskana različica), ISBN 978-961-254-676-2 (elektronski vir)

Pri Založbi ZRC je izšla tretja knjiga iz zbirke »Naravne nesreče« s podnaslovom »(Ne)prilagojeni«. V knjigi je poleg uvodnika še dvajset prispevkov, ki se ukvarjajo s potresi, poplavami in vodnimi pregradami, podnebnimi spremembami, vremenskimi ujmami, sušo, daljinskim zaznavanjem in različnimi aplikacijami povezanimi z naravnimi nesrečami.

Uredniki Matija Zorn, Blaž Komac, Rok Ciglič in Miha Pavšek v uvodniku ugotavljajo da morajo vsi družbeni sistemi slediti hitremu razvoju v sistemu preventive in varstva pred naravnimi nesrečami, ki smo mu bili priča v zadnjih desetletjih. Posameznik, pa naj bo to gasilec, občinski uradnik ali »občan« se mora vedno znova prilagajati spreminjajočim se razmeram, enako pa velja za družbene strukture, vključno z državnimi. Da bi se izognili stihijskemu razvoju, ki je nujna posledica individualizacije in gre le za sledenje spreminjajočim se zunanjim razmeram, bi morali ta proces pravilno usmerjati, predvideti možne prihodnje poti in stalno izpopolnjevati znanje na tem področju. Dolgoročno je zelo pomembna ustrežna zakonodaja, ki lahko nudi temelje prilagojenemu soočanju z naravnimi danostmi. Namen ni razpravljati o (ne)ustrežnosti le-te, ampak opozoriti, da leta 2014 praznujemo dvajseto obletnico krovnega zakona o naravnih nesrečah Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Le celostno naravnano ukrepi, ki bodo vključevali odgovornost in pripravljenost vseh subjektov, bodo pripomogli k večji odpornosti in prilagojenosti celotne slovenske družbe za naravne nesreče.

Knjiga je posvečena Bojanu Ušeničniku (1942–2002), nestorju preventivnega delovanja na področju naravnih nesreč, uredniku revije Ujma in dolgoletnemu direktorju Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Blaž Komac in Matija Zorn pišeta o (ne)prilagojenosti družbe na naravne nesreče. Le te so v sodobnem svetu pomemben družbeni dejavnik, ki na družbo učinkujejo tako materialno kot nematerialno. Dojemanje naravnih nesreč se je skozi zgodovino spreminjalo, spreminjala pa se je tudi prilagojenost in pripravljenost nanje.

Jošt Sodnik, Blaž Kogovšek in Matjaž Mikoš pišejo o oceni realnega stanja na vodni infrastrukturi v Sloveniji. Na podlagi popisa infrastrukture na testnih odsekih dveh vodotokov je prikazano neskladje uradnih podatkov glede števila objektov in vrednosti vodne infrastrukture ter podana ocena realnega števila in vrednosti objektov. Izračunan je tudi predlog višine sredstev za njihovo vzdrževanje.

Peter Lamovec, Krištof Oštir in Matjaž Mikoš pišejo o zaznavanju poplav z uporabo optičnih satelitskih posnetkov in strojnega učenja na primerih območja hudourniških poplav v Železnikih in območja kraških poplav na Ljubljanskem barju. Rezultat strojnega učenja je model za hitro in natančno klasifikacijo poplavljenih zemljišč na obeh obravnavanih območjih.

Mihaela Triglav Čekada piše o sodelovanju javnosti pri pridobivanju posnetkov za določitev obsega poplav v novembru 2012. Od skupno pridobljenih 102 posnetkov in enega videa so obdelali 21 % gradiva in rezultate primerjali z uspešnostjo satelitskih kart GIO EMS, ki so bile na razpolago za iste poplave ter z opozorilnimi kartami poplav iz Atlasa okolja Agencije Republike Slovenije za okolje.

Matej Müller, Gašper Rak, Franci Steinman in Gorazd Novak pišejo o katalogu poplavnih scenarijev kot strokovni podlagi za načrte zaščite in reševanja ob poplavah. V katalogu poplavnih scenarijev so povezane vsebine kart razredov poplavne nevarnosti ter načrtov zaščite in reševanja ob poplavah ter v okviru evropskega teritorialnega sodelovanja Slovenija-Avstrija, projekt DRA-MUR-CI, izdelani Katalog poplavnih scenarijev za vodno vozlišče Dravograd, na sotočju Meže z Mislinjo in Drave. Katalog vsebuje 60 izbranih poplavnih scenarijev, katerih rezultati so bili preverjeni ob poplavah novembra 2012.

Mojca Ravnikar Turk, Andrej Širca, Matjaž Četina, Andrej Kryžanowski in Nina Humar pišejo o preventivnih ukrepih za zagotavljanje varnosti vodnih pregrad. Tretjina vodnih pregrad v Sloveniji, višjih od 15 metrov, se ne uporablja v hidroenergetske namene, temveč predvsem za zadrževanje visokih voda in namakanje. V sklopu projekta VODPREG je bil izveden celovit pregled teh pregrad, pripravljena pa so bila tudi navodila za prebivalce za ukrepanje v primeru porušitev le-teh.

Andrej Gosar piše o oceni intenzitet potresa leta 1998 v Krnskem pogorju z uporabo *Environmental Seismic Intensity lestvice* (ESI 2007). Potres je povzročil obsežne učinke v naravnem okolju, uporaba običajnih intenzitetnih lestvic, ki temeljijo predvsem na poškodbah objektov pa je bila v tem primeru omejena, saj gre za redko poseljeno visokogorsko območje. Raziskave so pokazale, da je ESI 2007 lestvica učinkovito orodje za oceno intenzitet v redko poseljenih goratih območjih tudi za srednje močne potrese.

Marjana Lutman, Iztok Klemenc, Polona Zupančič, Barbara Šket Motnikar, Primož Banovec, Matej Cerk in Julij Jeraj pišejo o strokovnih podlagah za oceno potresne ogroženosti Mestne občine Ljubljana. Na podlagi ocen potresne ranljivosti, Evropske potresne lestvice in tipologije stavb so ocenili poškodovanost stavb za razne scenarije potresa. Izdelali so potresno mikrorajonizacijo za intenziteto, posodobljene pa so bile tudi relacije za oceno lastnega nihajnega časa stavb.

Luka Snoj, Blaž Repe in Julij Jeraj pišejo o geoinformacijski podpori iskanju zemljišč ugodnih za postavitev začasnih bivališč v primeru potresa na območju Mestne občine Ljubljana.

Primož Banovec, Matej Cerk, Vesna Vidmar, Barbara Šket Motnikar, Marjana Lutman, Polona Weiss, Iztok Klemenc in Julij Jeraj pišejo o orodjih in spletnih aplikacijah za oceno potresne ogroženosti. Predstavljajo rezultate dveh projektov, katerih namen je bila izdelava strokovnih podlag in orodij, za pripravo organov Civilne zaščite na potres ter za njihovo delo v primeru potresa. Izdelali so »Sistem za hiter odziv«, ki strokovnim službam omogoča pripravo hitre ocene o obsegu učinkov potresa, poškodovanosti stavb in ogroženih prebivalcev, podporno aplikacijo »Ali si čutil?«, ki omogoča zajem podatkov o tem, kako so potres čutili prebivalci in aplikacijo »Samoocenjevanje pričakovane poškodovanosti stavb ob potre- su« ter dodatne izobraževalne vsebine.

Jože Papež piše o strategiji prilagajanja na podnebne spremembe pri obvladovanju naravnih nesreč na območju Alp v okviru priporočil Alpske konvencije – platforme za naravne nesreče PLANALP. Strategija obsega deset priporočil, ki so vsa ponazorjena s primeri dobrih praks.

Marko Polič, Barbara Lampič, Marko Krevs, Dušan Plut, Irena Mrak, Karel Natek, Darko Ogrin in Boštjan Bajec pišejo o zavedanju vremenske in podnebne spremenljivosti pri prebivalcih Slovenije in njihovi pripravljenosti na ukrepanje. Izsledki, pridobljeni na podlagi 1311 anketirancev kažejo, da se prebivalci zavedajo vremenskih in podnebnih sprememb, ki jih pripisujejo predvsem človeški dejavnosti, mnogi od njih pa že izvajajo različne ukrepe, s katerimi blažijo njihove posledice. Ta ugodna slika pa na državni ravni žal zbledi.

Andreja Sušnik, Ajda Valher in Gregor Gregorič pišejo o meteoroloških analizah kmetijskih suš v Sloveniji. V Sloveniji povzročata največ težav spomladanska in poletna kmetijska suša. Prispevek opiše metodologijo in dva primera njene uporabe za suši v letih 2012 in 2013.

Tatjana Kikec piše o kmetijski suši v Pomurju in možnosti na njene prilagoditve. Za Pomurje, ki zaradi pojava suše sodi med najbolj ogrožene pokrajine v Sloveniji so pripravili nabor možnih preprostih prilagoditev, s katerimi bi kmetovalci lahko omilili intenzivnost suše na najbolj prizadetih območjih.

Manca Volk Bahun piše o spremljanju in napovedovanju naravnih nesreč na območju Srednjih Karavank. V okviru projekta »Naravne nesreče brez meja« je bila vzpostavljena mreža mobilnih meteoroloških postaj, ki v krajših časovnih razmikih merijo trenutne vremenske razmere, podatke pa samodejno pošiljajo na splet. Z njimi je bil narejen velik preskok v razumevanju in točnejšem napovedovanju različnih naravnih nesreč na območju Srednjih Karavank.

Marko Komac, Miloš Bavec, Magda Čarman, Jernej Jež in Matija Krivic pišejo o spletni aplikaciji za uporabo na ravni občin v primerih zemeljskih plazov, drobirskih in zrnskih tokov, skalnih podo-rov, snežnih plazov in erozije. V okviru pilotnega projekta je bila za štirinajst izbranih občin izdelana prostorska baza podatkov in spletni informacijski sistem »geološko pogojenih nevarnosti« zaradi procesov pobočnega premikanja, erozije in snežnih plazov.

Matija Zorn in Mauro Hrvatin pišeta o škodi zaradi naravnih nesreč v Sloveniji. Njuna analiza je pokazala, da je bila v obdobju 1991–2008 neposredna škoda zaradi naravnih nesreč povprečno 0,48% letnega BDP oziroma v povprečju 45 evrov na prebivalca na leto.

Grega Milčinski, Nataša Đurić, Peter Lamovec, Peter Pehani in Krištof Oštir pišejo o moči množic v primeru naravnih nesreč na primeru optimizacije celovitega sistema zbiranja podatkov in obveščanja v času naravnih nesreč ter vremenskih pojavov. Osredotočajo se na mobilno aplikacijo Moč-Množic – Volba, katere glavni namen je ozaveščanje in informiranje širše javnosti o naravnih nesrečah ter spodbujanje uporabnikov pametnih telefonov k odzivnemu in aktivnemu vključevanju v procese hitrega množičnega obveščanja ter stanju prizadetosti okolja na lokalni ter prek tega tudi na državni ravni.

Julij Jeraj in Stanislav Lotrič pišeta o teoretični vaji organov vodenja v okviru državne vaje »Potres 2012«. Na podlagi ocenjene poškodovanosti posameznih stavb zaradi potresa so analizirali posledice potresa za območje svoje pristojnosti ter preizkušali procese in organizacijo vodenja reševanja ter zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev za prizadeto prebivalstvo.

Boštjan Tavčar piše o predstavitvi posameznih rezultatov projekta MONET, katerega namen je bil preučiti možnost uporabe obstoječih komunikacijskih naprav v bodočih zankastih omrežjih. Naloga projekta je bila določiti modele za izračun pokrivanja terena z radijskih signalom. Najbolj obetavne meritve so dobili v predorih.

Tretja knjiga iz zbirke »Naravne nesreče« je izšla in elektronski obliki (na zgoščenki), v celoti pa je prosto dostopna tudi na spletnem naslovu: <http://giam2.zrc-sazu.si/sl/publikacije/naravne-nesrece#v>. Bogato in raznoliko vsebino dodatno pojasnjujejo številni zemljevidi, skice, grafikoni in fotografije. Knjiga združuje prispevke različnih ved in pričakovati je prav tako pestro sestavo bralcev.

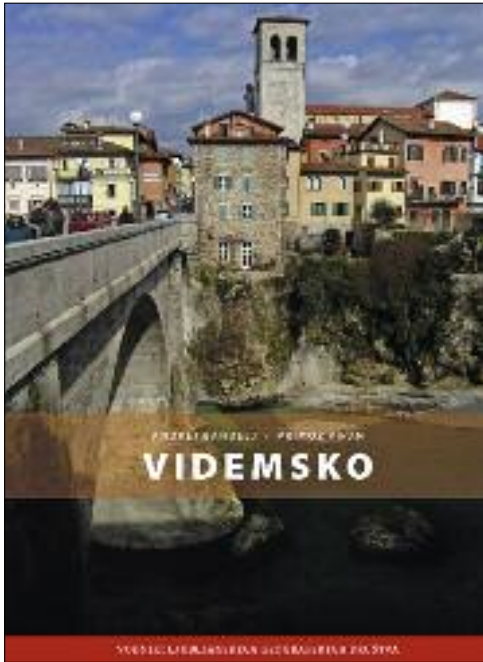
Primož Pipan

Andrej Bandelj, Primož Pipan:

Videmsko

Vodniki Ljubljanskega geografskega društva

Ljubljana 2014: Ljubljansko geografsko društvo, Založba ZRC, 210 strani, ISBN 978-961-254-677-9

Ljubljansko geografsko društvo že vrsto let goji tradicijo, da vse izvedene ekskurzije predstavi v knjižni obliki, ki kot poseben tematski sklop izidejo v obliki zelo uporabnih vodnikov. Izbrane poti, slikovno gradivo ter uporabna velikost vodnika sta končna nadgradnja strokovno izpeljanih enodnevnih ekskurzij. Pričujoči vodnik širi zbirko predstavitev slovenskega zamejstva in zaokroža njegov italijanski del. Predstavljene so ekskurzije v Videmsko pokrajino, ki so bile v to severno obmejno območje med Slovenijo in Italijo izvedene med marcem 2010 in novembrom 2012.

Avtorja vodnika sta geografa Andrej Bandelj in Primož Pipan, ki sta vodila in organizirala vseh deset ekskurzij. Prvi je sposobnost vodnika in poznavalca dokazal že v preteklosti in jo nepretrgoma potrjuje ter nadgrajuje kot razgledan in didaktično suveren geograf. Drugi avtor pa je, poleg osebnega navdušenja nad obmejnimi vprašanji, posvetil temu delu Slovenije tudi svoje doktorsko delo.

Prva ekskurzija je bila izvedena marca 2010, njen namen pa je bila seznanitev z lepotami in posebnostmi doline Nadiže in Čedad. V ospredju je dvojnost zgodovinskega razvoja obravnavanega območja. Na eni strani posebna identiteta Beneške Slovenije, ki z dolino Nadiže predstavlja enega najugodnejših prometnih prehodov iz Furlanskega nižavja proti Alpam, na drugi pa mesto Čedad, ki leži nekoliko izven v stoletjih utemeljene slovenske zahodne narodnostne meje, predstavlja pa kulturno in organizacijsko središče Slovencev v Videmski pokrajini.

Druga ekskurzija je bila izvedena aprila 2010 in je vsebovala šest postankov z ogledi, ki se nahajajo med Čedadom in Kolovratom. Gre za dolino Kozce in Reke (Rečansko dolino) ter hrbte tamkajšnjih vzpetin. Ceste so speljane bodisi po pobočjih hrbov pogosto kot panoramske ceste ali po dnu doline, veliko težav pa lahko povzroča prehodnost iz ene doline v drugo, saj kakovostnih povezovalnih cest

skorajda ni. Glavna značilnost vzhodnih nadiških dolin je izpraznjenost naselij, ki so nekoliko bolje obiskana le ob koncu tedna. Poglavitna razloga za depopulacijo tega območja sta pomanjkanje zaposlitvenih zmogljivosti in vpliv državne meje, ki je v času hladne vojne predstavljala mejo med vzhodom in zahodom.

V maju 2010 je bila izvedena ekskurzija po južnih pobočjih Matajurja. Slednji predstavlja simbol Beneških Slovencev, z vrha katerega se razprostira prekrasen pogled od Alp do morja. V okolici Matajurja nas povsod spremlja tudi preteklost. Tako vasi Tarčmun z legendarnim Ivanom Trinkom in Marsin s svojimi opuščenimi planinskimi pašniki, kot sam Matajur eden najbolj živahnih predelov Beneške Slovenije z najvišjo ležečo točko, ki po zaslugi navdušenih rekreativcev zaživi predvsem ob koncu tedna.

Marca 2011 je bila izvedena ekskurzija v Terske doline, ki nosijo ime po številnih hudourniških dolinah, katerih vode se zlivajo v hudournik Ter. Doline so globoko vrezane med hribovja Beneške Slovenije in jim dajejo poseben pečat. Z izjemo doline Tera, ki se v zgornjem delu toliko razširi, da omogoča postavitev nekaj vasic, so naselja postavljena na pobočjih nad dolinskim dnem.

Marca 2012 je bila izvedena ekskurzija v Videm in njegovo okolico. Trst je upravno središče dežele Furlanije-Julijske krajine, vendar je Videm njeno pravo srce. Je geografsko središče Furlanskega nižavja in središče Videmske pokrajine, ki predstavlja velik del celotne dežele. Poleg samega mesta z ohranjeno bogato beneško arhitekturo, se v njegovi okolici nahajajo še številni znani kraji: Gonars s spominskimi obeležji o koncentracijskem taborišču, Compoformido z gostiščem, kjer je bila podpisana znamenita pogodba ter z njo končano obdobje Beneške republike, Passariano z razkošno Vilo Manin, kjer je krajši čas bival Napoleon in tudi uradno podpisal Compoformijsko pogodbo, Palmanova kot nakupovalno središče, Rivolto z bazo znamenite letalske akrobatske skupine *Frecce Tricolori* in ostalo. Prav tako kot je na relativno majhnem ozemlju zelo pestra zgodovina, pa je raznolika tudi etnična sestava prebivalstva, kjer živijo Italijani, Slovenci, Nemci in seveda Furlani.

Aprila 2011 je bila izvedena ekskurzija v Rezijo. Slovenci, kot tudi Italijani in Furlani, jo imamo vsaj delno za svojo, zagotovo pa je večini Slovencev precejšnja neznanka. Na vsega dvajsetih kilometrih značilne razdalje se srečujemo z bogatim izročilom in svojsko tradicijo domačinov. In prav srečanje z njimi je bila osrednja želja te ekskurzije, s čimer so organizatorji želeli udeležencem in najširši javnosti omogočiti vpogled v zgodovino in sedanost teh krajev.

Maja 2011 je bila izvedena ekskurzija v Karnijo, ki predstavlja obsežno alpsko pokrajino južno od Karnijskih Alp in leži le nekaj kilometrov zahodno od najzahodnejših slovenskih vasi. Razprostira se ob reki Tilment in njenih pritokih, ki skupaj tvorijo sedem dolin Karnije. Osrednje naselje in upravno središče predstavlja mesto Tolmezzo, ki je nastalo na stičišču več dolin. Večinsko prebivalstvo so Furlani, poleg njih pa še priseljeni Italijani ter izvorno koroški in tirolski Nemci, kar se kaže v arhitekturi, gastronomiji, jeziku in kulturi.

Aprila 2012 je bila izvedena ekskurzija v Kanalsko dolino. Dolina, ki je svoje ime dobila predvsem zaradi zgodovinskih dogodkov in ne po zaslugi naravnogeografskih značilnosti, je edinstvena v več pogledih. Štirijezičnost tam živečih Slovencev, Nemcev, Furlanov in Italijanov je rezultat različnih zgodovinskih vplivov na to v zgodovini skoraj vedno obmejno območje. Poleg ostalih krajev je ekskurzija obiskala naselja Naborjet, Ukve in Ovčjo vasi, kjer živijo številni Slovenci in je narodna zavest še zelo živa.

Maja 2012 je sledila ekskurzija po poteh popotresne obnove v krajih Pušja vas, Portis, Bordano in Gumin, katere je leta 1976 prizadel močan potres. Avtor ekskurzije se je pri svojem raziskovalnem delu podrobneje seznanil s posledicami potresov maja in septembra tega leta ter predvsem z obnovo, ki je sledila. V omenjenih krajih je bil na konkretnih primerih pojasnjen način obnove in prikazani rezultati te obnove, ki se glede na zbrane podatke iz obdobja pred potresom in zavzetostjo prebivalstva nekoliko razlikujejo.

Novembra 2012 je bila izvedena ekskurzija v Pradol in Robidišče. Bila je pretežno pohodniška, saj zaradi zapletenega reliefa med Matajurjem na vzhodu in grebenom Stola na severozahodu cestno omrežje ni razvito za lagodno vožnjo z avtobusom. Štupica, Pradol, Robidišče in Prosnid so štiri postaje obrav-

navanega območja, ki s svojo robno lego (tako z vidika Zgornjega Posočja kot Beneške Slovenije) predstavlja obrobje obrobja tega dela Italije in Slovenije.

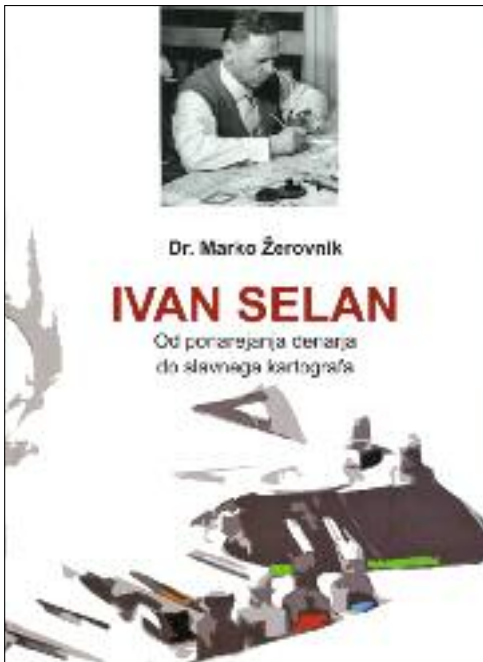
Pričujoč vodnik predstavlja zgoščeno slikovno in podatkovno pomoč za vse, ki bi želeli sami ali v zaključeni skupini spoznavati posebnosti in lepote tega dela Furlanije-Juljske krajine.

Primož Gašperič

Marko Žerovnik:

Ivan Selan: Od ponarejanja denarja do slavnega kartografa

Komenda 2012: Občina Komenda, 240 strani, ISBN 978-961-91498-3-6

Z obsežno knjigo smo dobili vpogled v vsakdanje življenje in »samorastniški« vzpon in razpon Ivana Selana predvsem na področju slovenske kartografije. Z njegovimi preglednimi in tematskimi zemljevidi ter mnogimi drugimi nazornimi in vsebinsko povednimi prikazi značilnosti našega ozemlja, je dobila tudi razvejana geografska stroka osnovno ogrodje za prikazovanje številnih naravnogeografskih in družbenogospodarskih nastavkov in značilnosti v razvoju naših pokrajin. S Selanovimi kvalitetnimi in vsebinsko nadvse bogatimi šolskimi zemljevidi, tematskimi kartami in aplikativnimi prikazi so številne generacije spoznavale in dojemale geografske značilnosti ter pestrosti slovenskih pokrajin in njihove prostorske vpetosti v širši pokrajinski sistem. Posamezni utrinki iz življenja, dela in okolja našega uspešnega kartografa so prikazani v predstavljeni knjigi v 29 poglavjih. V njih so podane značilnosti kmečkega (družinskega) življenja, predvsem pa Selanovi nagibi, možnosti in oblike izrabe »prirojenih« talentov, ki jih je uresničeval predvsem na področju sestavljanja in risanja kartografskih ter drugih izdelkov.

Ivan Selan se je rodil 18. novembra 1902 na Bazelnovi kmetiji v Savljah pri Ljubljani. Njegova mati Neža Zalokar (1877–1911) je bila iz Šimnovčeve kmetije v Suhadolah. Leta 1914 se je Selan preselil

v Suhadole na materin dom, kjer je gospodaril njen brat z ostarelima tetama. Osnovno šolo je obiskoval na Ježici, po preselitvi v Skadole (Suhadole) pa v Komendi. Po poroki s Katarino Uranič leta 1923 je odšel k vojakov v Kragujevac, kjer je bil dodeljen pomočniku šefa vojaške bolnice.

Od strica Toneta Zalokarja je prevzel (Šimnovčevo) kmetijo v Suhadolah, ki ni bila v dobrem gmotnem stanju, in sicer z obljubo in obvezo, da bratu in sestri zagotovi ustrezno doto v denarju. Vsakdanja kmečka opravila ga niso najbolj privlačevala in ne zadovoljevala. Živel je v svojem svetu, v razmišljanju in prebiranju najrazličnejših strokovnih knjig, ki jih je hranil v podstrešju gospodarskega poslopja. Bolj kot kmetija ga je zanimal svet ob domačiji ter nepotešena želja po spoznavanju okolice in gora nad njo.

Pri šestnajstih letih je s prijatelji obiskal Grintovec. Za potrebe varnega vzpona je s pomočjo (avstrijske) specialke (1 : 75.000) naslikal oziroma izdelal karto Pogorje Grintavca v treh barvah in merilu 1 : 37.500. S kvalitetnim in nazornim izdelkom je navdušil mnoge, med drugim tudi Ivana Vugo, upravitelja ljudske šole v Komendi. Od njega ni prejel le pohvale za izdelek, temveč tudi priporočilo oziroma naročilo za izdelavo zemljevida komendskega šolskega okoliša. Kasneje je tudi okrajni šolski odbor v Kamniku naročil izdelavo unikatnih zemljevidov šolskih območij za celotni okraj. Obiskal ga je tudi banovinski šolski inšpektor z naročilom za izdelavo zemljevidov za vse ljudske šole na območju ljubljanskega, kranjskega in radovljiškega okraja. Vedenje o Selanovi risarski nadarjenosti in odličnosti se je razširilo, zato je dobival čedalje več naročil od občin, žandarmerijskih postaj, pa tudi od posameznikov za izdelavo preglednih kart njihovih območij.

Kljub uspešnemu ustvarjalnemu delu, ki je bilo povezano s kartografijo in sorodnimi dejavnostmi, pa je vseskozi čutil dolžnost in breme, ki ga je vzmernirjalo, da čim prej poskrbi za izplačilo obljubljenih dote bratu in sestri. Kmetija in risanje kart nista zadostovala za poravnavo obljubljenih dote. V ta namen je posekal gozd, denar pa vložil v ljubljansko Peskovo hranilnico, ki je kmalu zatem bankrotirala. Izguba denarja ga je hudo prizadela. Po dolgem razmisleku je sklenil, da bo s svojim znanjem in sposobnostjo, ki ju je izpopolnjeval z risanjem, skušal izgubljen denar (32.500 din) pridobiti z ustreznimi ponaredki bankovcev. Pri razpečevanju ponaredkov so ga odkrili in priprli. S sodbo, ki jo je vodil A. Gradnik, je bil oproščen kaznivega dejanja. Leta 1932 je prišel ponovno v navzkriž z zakonodajo, in sicer z izdelavo srečk v obliki bankovcev za potrebe in namene prireditve litijskih gasilcev. Za ta prekršek je bil obsojen na 14 mesecev hude ječe; po osmih mesecih pa je bil že izpuščen iz mariborskega zapora.

Selanovim uspehom, priznanjem in najrazličnejšim naročilom za izdelavo preglednih kart s številnimi prostorskimi, predvsem z zemljepisnimi značilnostmi, je vseskozi sledil, predvsem na pobudo komendskega šolnika Ivana Vuge, tudi šolski odbor kamniškega okrajnega glavarstva. V začetku leta 1929 se je glavarstvo s soglasjem nadrejenih šolskih institucij obrnilo na Vojnogeografski inštitut v Beogradu s priporočeno vlogo za zaposlitev nadarjenega risarja Ivana Selana. Sprejeli so ga 10. aprila 1929 kot pomožnega kartografskega risarja. Življenju in delu v vojaškem delovnem okolju, kjer so prevladovali številni ruski kartografi, se je naglo prilagodil. V dobrem letu dni je sprejel in obvladal večino kartografskih veččin, s katerimi je kasneje dopolnjeval svoje vrhunske risarske izdelke tako pri izdelavi kart kot pri drugih kartografskih naročilih. Poleg praktičnega dela, obogatitve vsebinske in vizualne podobe izdelkov je bilo njegovo delo ter obisk osrednje državne kartografske ustanove izrednega pomena. V zahvalo je prejel v last sodobne vojaške topografske karte v različnih (predvsem standardnih) merilih. Po vrnitvi iz Beograda je največ časa namenil izdelavi šolskih, gozdarskih, vinogradniških, reliefnih, turističnih in prometnih kart. Med značilnimi izdelki iz tega obdobja so: topografske karte porečja zgornje Kamniške Bistrice, območja med Suhadolami in Bukovico, svet med Kapljo vasio in Mostami, pa pregledni fizičnogeografski zemljevid Evrope, zemljevid Jugoslavije, kakor tudi karta slovenskega ozemlja v zgodovinskem razvoju. V tem času je izdelal tudi več reliefnih maket (osrednji del Kamnika, Kranja, Komna in Zgornjesavske doline, po drugi svetovni vojni pa makete nekaterih tovarn: Utok Kamnik, Lek Mengeš in naselja Suhadole).

Po drugi svetovni vojni zajame Selanov ustvarjalni razpon nove razsežnosti s kvalitetnimi kartografskimi stvaritvami. Povsem je opustil skrb za kmetijo, ki jo je oddal v najem kmetijski obdelovalni zadrugi, kasneje Agrokombinatu Emona. Vse svoje sposobnosti in moči je posvetil kartografiji ter raz-

mislekom karseda kvalitetnim in vsebinsko bogatim, preglednim in nazornim zemljevidom. Od leta 1947 sta z njim sodelovala Valter Bohinc in France Planina, ki sta skrbela predvsem za strokovno vsebino in zemljepisna imena, medtem ko je Selan skrbel za primerne ter skladno s kartografskimi načeli in zahtevami za ustrezne prikaze območij ter države. Iz tega ustvarjalno najbolj plodovitega obdobja Selanovega kartografiranja imamo številne šolskim in drugim potrebam namenjene zemljevide Slovenije, Jugoslavije in njenih posameznih republik. Šolski zemljevid Jugoslavije (1 : 1.500.000) je izšel v makedonski, hrvaški, srbski in slovenski jezikovni izdaji, in sicer v skupni nakladi nad 100.000 izvodov.

Veliko uspeha je imela turistična karta Slovenije z Istro in Hrvatskim primorjem, ki je izšla kar devetkrat med letoma 1959 in 1974. Leta 1952 je izšel turistični zemljevid Slovenija in sosednje pokrajine, ki je predstavljal najvišjo raven v slovenski kartografiji. Prvi zemljevid Slovenije (1 : 150.000) je izšel leta 1959. Pri pripravi njegove zadnje izdaje so tudi njegove ustvarjalne moči usihale in kmalu zatem je sklenil svojo bogato ter razgibano življenjsko pot. Umrli je 29. septembra 1981. Na njegovo željo je delo pri dokončanju zemljevida prevzel njegov nekdanji učenec in posnemovalec Marko Žerovnik.

Vsi Selanovi zemljevidi so slikoviti in čitljivi, vsebinsko in strokovno bogati, predvsem pa slogovno enotni in usklajeni. Pisal in risal je prostoročno. Dosledno je prostoročno izpisoval vsa imena in ustvaril izredno lepoto črk. Razvil je kar 48 vrst pisav in poseben način senčenja reliefa ter izpopolnil prenekatero kartografsko orodje in risarske pripomočke. Število njegovih avtorskih del šteje okrog 340 stvaritev.

V zahvalo za vse, kar je storil za kartografsko prepoznavo dežel in držav, so ob sto letnici njegovega rojstva v Komendi odprli stalno razstavo njegovih izdelkov in risarskih pripomočkov. Velik del Selanove kartografske zapuščine in drugega gradiva pa hrani Zgodovinski arhiv v Ljubljani.

V uvodnem delu knjige so objavljeni trije prispevki. J. Pavlič je prispeval Oris življenja in dela kartografa Marka Žerovnika, pisatelj Ivan Sivec je napisal prispevek Naš krajan Ivan Selan, J. Pavlič pa Ivan Selan – veliki rojak, kartograf in domoljub.

V Žerovnikovi knjigi o Ivanu Selanu, ki je bil od leta 1931 do aretacije naslednjega poletja tudi župan suhadolske občine, je zbrano obilo gradiva, presoj, ocen in priložnostnih zapisov o njem in njegovem delu. Vse to, kakor tudi vsebinska in tehnološka ocena njegovih stvaritev, bo predstavljala temelj in spodbudo za potrebno monografijo o pojavu in uveljavitvi »samorastniškega« kartografa, predvsem pa njegov doprinos v zakladnico slovenske kartografije in znanosti nasploh.

Milan Natek

**David Bole, Mateja Šmid Hribar, Jani Kozina, Primož Pipan (uredniki):
Sinergija kulture in turizma za razvoj podeželskih območij**

Ljubljana 2014: Založba ZRC, 52 strani, ISBN 978-961-254-674-8

Različne oblike kulture in kulturne dediščine na podeželskih območjih imajo velik razvojni potencial. Skupaj s turizmom lahko tvorijo pozitivne ekonomske, družbene in okoljske učinke. Pričujoča publikacija povzema delo opravljeno v okviru projekta SY_CULTour katerega vodilni partner je bil Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU. David Bole, Mateja Šmid Hribar, Jani Kozina in Primož Pipan v sredici izpostavljajo izvirno metodologijo s smernicami za upravljanje s kulturnimi vrednotami na manj razvitih podeželskih območjih. Delo se osredotoča na lokalno skupnost, ki je nosilec lokalne kulture, od njene pripravljenosti za sodelovanje z vlagatelji in turističnimi ponudniki pa je odvisna tudi uspešnost turističnega proizvoda.

Da bi predlagali način upravljanja s kulturnimi vrednotami na podeželju, so raziskovalci, predstavniki lokalnih skupnosti ter drugi akterji iz sedemnajstih institucij in šestih držav testirali devet pilotnih območij, ki jih zajema »Program Jugovzhodna Evropa«. Pristop »od spodaj navzgor« je bil uporabljen, da bi državni organi na nacionalni ravni prisluhnili potrebam lokalnih deležnikov in kot pridruženi strateški partnerji poskrbeli za integracijo projektne rezultate v politike. Pilotna območja so zajemala

Črnovrško planoto in občino Jesenice v Sloveniji, vojvodinski občini Sombor in Apatin v Srbiji, gorsko skupnost Sirentino in območje ekomuzejev v Trentinu v Italiji, občino Strelča v Bolgariji, pelionske vasi Milies, Vizitsa in Makrinita in kretske vasi Palliani in Agios Thomas v Grčiji ter Podregijo Tapolca v Osrednji Podonavski regiji na Madžarskem. Posamezno območje je obravnavano z vidika na kulturi temelječih turističnih potencialov, izzivov s katerimi se prebivalci soočajo in vizij za prihodnost, ki izhajajo iz ciljev projekta SY_CULTour. Pilotna območja so seveda deležna tudi geografskega orisa in fotografske predstavitve.

Osrednje poglavje v knjigi predstavlja priročnik za upravljanje s kulturnimi vrednotami. Zasnovan je na osnovi tehnike participacije, čigar bistvo je vključenost deležnikov, ki v odločevalskem procesu delijo svoje uporabno znanje. Priročnik je opremljen z domiselnimi ilustracijami Marijana Pečarja, ki bralca vodijo skozi posamezne korake razvijanja podeželskega območja na podlagi kulturnih vrednot. Ti koraki so bili preizkušeni na pilotnih območjih in so pokazali nekaj pozitivnih učinkov, med katerimi prednjači opolnomočenje lokalnega prebivalstva. Eno poglobljenejših sporočil publikacije je, da je za dosego turističnega proizvoda, izhajajočega iz kulturnih vrednot in s tem ekonomskih koristi, treba vložiti veliko znanja in človeškega kapitala. Bralec lahko iz publikacije črpa ideje, kako to doseči z vključenostjo lokalne skupnosti v procese načrtovanja.

Peter Kumer